

Upravništvo: Ljubljana, Knafličeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grojski trg št. 7.
Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošti: ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafličeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grojski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Sirosmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Baltik

Veliki dogodki, ki se odigravajo v Evropi, potrjujejo vedno znova, kako idilični so bili časi od svetovne vojne dalje napram trdi, strahotno kruti sedanjosti. Mali narodi so se v svojih novih državah počutili varne in svoboda se jim je zdela tako rekoč po sebi umljiva, tako da se je že nič posebno niso več veselili in da je začela giniti zavest, kako neprecenljiv zaklad je.

Sedaj se je začela uveljavljati nova doba, v kateri se suverena neodvisnost manjših držav ne zdi več tako samoumevna, posebno ne, ako je v napotje važnim interesom te ali one velesile. Najnovejši primer za to imamo v baltičkih državah, ki so se vsa leta po vojni skrbno čuvala, da se v nobenem pogledu ne bi zapletle v veliko evropsko politiko in njena trenja. A lega vseh teh držav je taka, da so kljub temu prišle pod udar močnejših tujih interesov. Prva je bila Estonka, ki je morala sprejeti nekaj protektorat Sovjetske Rusije. Kakor kažejo zadnja poročila, ji bo morala že v par dneh slediti Letonska.

Zakaj je kocka najprej padla na Estonko, ni težko uganiti. Prvič leti ta — razen Finske — najbližje stari ruski prestolnici, tako da od vzhodne estonske meje do Leningrada ni niti polnih 150 km. Za avione, obložene z bombami, je taka razdalja igračka. Drugič je Estonka ona baltička država, ki premore največje otoke in, kar je vsekar še bolj važno, v taki legi, da se more z njimi zapreti dohod tako v Finski zaliv kakor tudi v Riški zaliv ter sploh obvladati ali vsaj uspešno kontrolirati severni del Baltika. Razen Estonke je ob Baltičkem morju samo še Finska v posesti otokov in to v veliki množini. Med njimi so Ålandski otoki, ki se odlikujejo po tem, da ležijo nekako na sredi med Finsko in Švedsko, razpostavljeni tako, da zapirajo vhod v Botniški zaliv, ki sega daleč na sever med Švedsko in finksko ozemlje, hkrati pa omogočajo z boka ogrožati vhod v Finski zaliv. Malo pred izbruhom sedanje vojne se je pojavilo vprašanje utrditve teh otokov, ki sta jo nameravali skupno Finska in Švedska. Energični protest Sovjetske Rusije je odložil zadevo, ki se pač v starem projektu ne bo več povila na dnevnem redu. Imenoval pa se je v poročilih pred nedavnim tudi že neki drugi finski otok, Hogland, ki leži nekako pred vhom v Narevski zaliv, s pripombami, da bi njegova posest Rusiji zagotovila varnost s pomorske strani. Gotovo bi bilo odveč, če sedaj razpravljati o nadaljnji usodi imenovanih otokov. Saj se dogodki že itak tako prehitujejo, da za preproste resni potrebe v današnjih časih.

Baltik ima zelo pestro preteklost. Ozemlje sedanjih baltičkih držav je bilo po vrsti v rokah tujih gospodarjev, ki so prihajali bodisi čez morje ali s kopnega. Po morju so prišli najprej nemški križarji, ki so si podvrhili dežele in v njih gospodovali stoletja. Potem so tu gospodovali Švedi, ki so prav tako po morski poti vezali baltičsko področje na svojo državo. S celinskega zaledja so se v baltičkem primorju uveljavljali v manjši meri Poljaki, v dobi, ko se državnikom posest morske obale še ni zdela nikakoli dragocena stvar. Ruska posest na Baltiku se je začela z dobo Petra Velikega in je nastala iz povsem sistematičnega prizadevanja, da se izkoristi morje za gospodarske namene in da se državi tu odpre okno v svet. Skozi pristanišče v baltičkih provincih je šel odliči rastjoči ruski trgovski promet proti zapadu polnih 200 let. Ko je z odpadom obrobni dežel v dobi boljševiške revolucije Rusija ohranila samo oni, razmeroma jako malo obsežni pas pri Leningradu, ki so ga v dobi od Petra Velikega dalje kolonizirali z ruskim prebivalstvom, se je v gospodarskem pogledu ta sprememba manj učinkovito pokazala sprito prevladujoče avtarkije, ki jo je za Rusijo prinesla s seboj boljševizacija.

Zahteve po izrednih pravicah Sovjetske unije na Estonskem so v Moskvi utemeljevali predvsem s strateškimi argumenti, v glavnem s pomorskimi in le v manjši meri z letalskimi. Kar se tiče podmornic in sploh vojaškega značaja, prometa po morju, je nedvomno Estonka najvažnejša za Rusijo. Toda kar zadeva zračno orožje, ni Latvija nič manj važna in tudi ne Litva, saj je iz teh dveh moglo z avioni prihajati daleč v notranjost Rusije. V tem pogledu se zdi Litva posebno pomembna, zakaj najbolj je primaknjena proti osrednji ruske notranjosti in z njenih letališč bi mogli avioni ogrožati komunikacijska sredstva tako proti Kijevu, kakor tudi proti Moskvi in Leningradu.

Baltičske države so, kakor smo že omenili, vso povojno dobo skrbno pazile, da se ne bi v zunanji politiki ori-

Ves Baltik pod kontrolo Rusije

Rusija se je odločila, da temeljito izkoristi sedanji mednarodni položaj in uveljavi svoj vpliv v vseh baltičskih državah — Danes ie prispel v Moskvo letonski, jutri pa pride tudi litovski zunanji minister

Berlin, 2. okt. br. V berlinskih političnih krogih zbuja ruska akcija na Baltiku silno pozornost in naraščajoče začudenje. Nemška politična javnost si ne more raztolmačiti, zakaj Rusija tako hiti, da spravi vse baltičske države pod svojo kontrolo. Po sklenitvi zvezne pogodbe z Estonko so se sedaj pričela slična pogajanja z Letonsko. Danes je odpotoval letonski zunanji minister Munters v Moskvo, da sklene z Rusijo sličen dogovor, kakor ga je sklenila Estonka. Rusija zahteva od Letonske, da ji prepusti v svobodno uporabo dve svoji glavni luki, Libavo in Vindavo, ki sta bili že svojačasno glavni ruski izvozniki luki. Sprito položaja, ki je nastal v Baltiku, je letonska vlada prišla do prepričanja, da se ne more uspešno upirati ruskim zahtevam, zlasti ne, ker kaže že primer Estonke, da baltičske države v tem pogledu ne morejo računati na nikakoli podporo Nemčije, kakor so prvotno računali in zaradi česar so svojačasno odklonili jamstva Anglije, Francije in Rusije.

Tudi glede Litve ni več nobenega dvoma, da bo prišla pod popolno kontrolo Rusije. Litovski poslanik v Moskvi je v soboto prispel v Kovno ter prinesel povabilo ruske vlade, da naj litovski zunanji minister čimprej obišče Moskvo in svrhu dogovora o novi ureditvi medsebojnih odnosov.

Vse to dakazuje, da se je Rusija odločila izkoristiti sedanji mednarodni položaj za to, da uveljavi svoj vpliv v baltičskih državah in si s tem zagotovi premoč v Baltičkem morju.

Rim, 2. okt. br. »Giornale d'Italia« se v daljšem članku bavi z rusko akcijo v Baltiku in piše med drugim, da je Rusija sedaj po zaslugi Nemčije uspešla, da utrdi svojo oblast v Baltiku. One tri države, ki so še pred tremi meseci tako ponosno poudarjale svojo neodvisnost in izjavljale, da bodo vsako vmešavanje v svoje zadeve smatrale za casus belli, so sedaj brez odpora postale plen Moskve. Rusija je sedaj pravi gospodar Vzhodnega morja. Posledice utegnejo biti zelo dalekosežne.

Talin, 2. okt. AA. (Stefani) Radio-postaja sovjetske prestolnice je objavila vest, da bo Rusija v kratkem predložila Finski in Letonski sklenitev enake pogodbe, kakor je bila sklenjena z Estonko.

Letonski zunanji minister že odletel v Moskvo

Berlin, 2. okt. AA. (DNB). Iz Rige poročajo: Na podlagi večeršnjega sklepa letonske vlade se je zunanji minister Munters odpeljal danes dopoldne z letalom v Moskvo. Muntersova naloga bo, da bo v neposrednem stiku s sovjetsko vlado skušal določiti razmerje med Letonsko in Rusijo v zvezi z novimi pogodbami, ki so jih v Moskvi začeli podpisovati 28. septembra. Verjetno je, da bo sovjetska vlada predložila Muntersu zahteve glede letonskih luk Vindava in Libava ter glede nekdanje ruske železniške proge Leningrad—Varšava čez Rješčio in Dvinsk v letonski pokrajini Latgadija.

Moskva, 2. oktobra. br. Davi je prispel z letalom v Moskvo letonski zunanji minister. Takoj po svojem prihodu se je odpeljal v Kremelj, kjer je imel že v dopoldanskem urah prvi daljši razgovor s predsednikom sveta ljudskih komisarjev Molotovom. Kakor poročajo, prispel jutri v Moskvo še litovski zunanji minister.

Ruski predlogi Litvi

London, 2. okt. s. (DNB). Litovski poslanik Matevicius v Moskvi je imel dolg razgovor z Molotovom, po katerem je takoj odpotoval v Kovno, da izroči litovski vladi prijateljske predloge ruske vlade za izboljšanje rusko-litovskih odnosov. — Nemško poročilo pravi dalje, da Rusija ne predlaga enakega pakta o medsebojni pomoči, kakor je oni med Rusijo in Estonko.

Kovno, 2. okt. br. Litovska vlada je imela včeraj in danes ves dan trajajoča posvetovanja. Zvečer je bil objavljen uradni komunikat, da bo zunanji minister Urbis v sredo odpotoval v Moskvo, da prične z rusko vlado pogajanja glede nove ureditve medsebojnih odnosov. Upotevajoč pri tem novo nastali položaj v vzhodni Evropi.

Izvajanje rusko-estonske vojaške pogodbe

Berlin, 2. okt. AA. (DNB). Iz Talina poročajo: Danes dopoldne je prispela semkaj s posebnim vlakom sovjetska tehni-

entirale napačno. Mnogo so se za njihovo zaveznitvo potegovali Poljaki, toda nele v litovskem Kovnu, temveč tudi v estonskem Talinu, nekdanjem Revalu, in v letonski Rigi so se skrbno čuvali, da ne bi s prijaznostjo napram Poljski vzbudili nezaupanje svojega ruskega sosedu, upotevajoč sovjetsko stališče, da bi vsako tako zvezo smatrali v Moskvi za izzivalno politiko. Najraje bi se v baltičskih republikah naslonili na Veliko Britanijo, ki se jima je zdela najbolj vabljiva zaščitnica. Toda praktičnega tako preudarjanje ni moglo prinesiti, zakaj v času nevarnosti postane Baltičsko morje zaprti in pomoč od angleške strani se je zdela toliko ko nemogoča. Polj-

ška komisija, obstoječa iz 40 ruskih oficirjev in vojaških strokovnjakov. Komisija vodi general Mereckov. Naloga komisije je storiti vse potrebno za uresničenje sovjetsko-estonskega pakta o medsebojni pomoči. Sojetsko komisijo so pozdravili na železniški postaji estonski vrhovni poveljnik general Reki in več višjih častnikov.

Predsednik bolgarske vlade pojde v Moskvo

Moskva, 2. okt. mp. Tas poroča iz Sofije, da bo v kratkem odšel v Moskvo z-

Saradzoglovi razgovori v Moskvi prekinjeni

Turški zunanji minister je zahteval od svoje vlade novih navodil

Moskva, 2. oktobra. s. Snočnji razgovor med Molotovom in Saradzoglom je trajal čez štiri ure. Oba državnika sta razpravljala ob treh prilikah o aktualnih vprašanjih in odnosih med Rusijo in Turčijo. Razgovoru so prisostvovali tudi Stalin, Potemkin, sovjetski poslanik v Turčiji in turški veleposlanik v Moskvi.

Razgovori se bodo nadaljevali šele, ko prejme Saradzoglu od turške vlade v Ankari nove instrukcije, za katere je prošil po večeršnjem razgovoru z Molotovom.

Carigrad, 2. oktobra. AA. (Stefani) Turški zunanji minister Saradzoglu se vrne jutri ali pojutrišnjem iz Moskve v Ankaro. Zdi se, da bo novi turško-ruski pakt nedvomno podpisan v Moskvi še pred Sa-

nanji minister Kioseivanov v spremstvu načelnika zunanjepolitičnega oddelka.

Gafencu odložil potovanje v Moskvo

New York, 2. okt. br. Po informacijah iz Bukarešte presoja rumunska vlada položaj v vzhodni Evropi prej ko slej z vso resnostjo in zasleduje zlasti diplomatsko aktivnost Moskve. Zunanji minister Gafencu, ki bi moral danes poleteti v Moskvo, je svoje potovanje odložil in se bo najprej sestel s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom, ki se bo na poti iz Moskve ustavil v Bukarešti.

radzoglom odhodom. Novi pakt je zelo skrbno sestavljen, ker je mednarodni položaj terjal pomembnejše spremembe prvotnega načrta, o katerem sta obe državi že razpravljali po redni diplomatski poti in ga že sprejeli. V zunanji politiki Turčija ne bo opustila svoje tradicionalne politike, ker želi Ankara ohraniti prijateljstvo z vsemi državami. Zato je možnost, da bo podpisala pogodbo tudi z Veliko Britanijo in Francijo glede poroštev v Sredozemlju, a pakt z Rusijo bo vseboval poroštev glede Črnega morja. Najbrže pa bo v angleško-francosko-turškem paktu klavzula, da pakt zgubi veljavo, če bi se zapadni demokraciji zapletli v vojno z Rusijo.

Švicarska opažanja o balkanski politiki

Novo ravnovesje velesil na evropskem jugovzhodu ustvarja velike možnosti za tesno medsebojno povezanost vseh balkanskih držav

Curij, 2. okt. b. Balkanski poročevalec Neue Zürcher Zeitung objavlja svoja opažanja o trenutnem položaju na Balkanu. Poročevalec sodi, da se sme sedaj govoriti o prvih začetkih dokončne konsolidacije balkanske nevtralnostne politike. Ta razvoj je nastopil kot posledica likvidacije nemško-poljske vojne in preložitve

vojne težnja na evropski zapad. V veliki meri se mora Balkan za svoj sedanji položaj zahvaliti tudi zadržanju Italije. Medtem ko se je še pred dvema tednoma zdela, da bo najbrž težko vzdržati v položaju popolne nevtralnosti ves čas vojne, je sedaj v tem pogledu nastopil v vseh balkanskih državah brez izjeme največji opti-

CIANO ŽE ZAPUSTIL BERLIN

Italijanski zunanji minister je imel včeraj dopoldne še kratek razgovor s Hitlerjem in Ribbentropom, nakar se je opoldne vrnil v Rim

Berlin, 2. okt. br. Italijanski zunanji minister grof Ciano je danes opoldne zapustil Berlin in s posebnim vlakom odpotoval v Rim. Še dopoldne se je zadrževal, da bodo razgovori zaključeni šele popoldne in da bo zvečer objavljen službeni komunikat. Zato je predčasni odhod italijanskega državnika izzval v vseh diplomatskih krogih veliko presenečenje, ki se je povečalo, ko tudi ni bil izdan napovedani uradni komunikat. Grof Ciano je imel včeraj po prvem sestanku v zunanjem ministrom Ribbentropom dve in pol ure trajajoč sestanke s kancelarjem Hitlerjem, ki so mu prisostvovali poleg Ribbentropa tudi vodilni uradniki nemškega zunanjega ministrstva, italijanski poslanik v Berlinu Attolico ter trije spremljevalci grofa Ciano, višji uradniki italijanskega zunanjega ministrstva.

Davi ob 9. se je razgovor v kancelarski palači nadaljeval trajal pa je samo eno uro. Grof Ciano je imel nato ob 11. še kratek sestanek z zunanjim ministrom Ribbentropom, ob 12. pa je zapustil Berlin. Na kolodvoru se je poslovil od nemškega zunanji ministra Ribbentropa in uradniki zunanjega ministrstva, general Keitel pa mu je sporočil pozdrave kancelarja Hitlerja.

Dejstvo, da ni bil izdan nikak uradni komunikat, je izzvalo v berlinskih političnih in diplomatskih krogih najrazličnejše komentarje. Z nemške uradne strani utemeljujejo ta molk s tem, češ da je šlo za običajno konzultacijo in da je bil glavni namen tega obiska, da nemška vlada obvesti italijansko vlado o sporazumu z Moskvi ter o nadaljnjih načrtih Nemčije. Kljub temu vlada splošno prepričanje, da je imel obisk italijanskega zunanjega ministra mnogo globlji pomen. Splošno se je opazilo, da niti nemški, niti italijanski listi o tem ničesar ne poročajo, morda se omejujejo zgolj na opis zunanjih formalnosti sprejema, pri čemer podčrtavajo prisrčnost, ki je prišla pri tem do izraza. Niti besedice pa ne objavljajo o sami vsebini berlinskih razgovorov.

Hitler bo govoril v sredo?

Berlin, 2. okt. AA. (Reuter). Berlinski dopisnik lista »Messaggero« poroča, da je pričakovati, da bo državni kancelar Hitler govoril v sredo v rajstagu. Njegovi predlogi bi se nanašali na ustanovitev majhne poljske vmesne (tamponske) države. Dopisnik pravi, da je namen Cianovega obiska, da se seznanji z novim položajem, da se zagotovi italijanska podpora in sodelovanje pri dostavitvi mirovnih pogojev.

London, 2. okt. z. »Exchange Telegraph« poroča, da so v londonskih diplomatskih krogih obveščeni, da se bo nemški državni zbor sestel šele v petek popoldne. Na seji bo kancelar Hitler objavil svoje mirovne predloge, obenem pa tudi pojasnil stališče Nemčije do Italije in Rusije.

Nemško službeno tolmačenje

Berlin, 2. okt. AA. (DNB). »Deutsche diplomatisch politische Korrespondenz« se bavi z obiskom italijanskega ministra za

zunanje zadeve grofa Ciano v Berlinu ter piše: S sklenitvijo nemško-sovjetskega sporazuma z dne 29. septembra so postavljene osnove za miroljubno ureditev evropskega prostora. Samo po sebi se razume, da mora prijateljska Italija biti izčrpno obveščena o njenem pomenu in obsegu. To ni samo v duhu odnosajev med silami, ki izrečno določajo medsebojno posvetovanje, temveč čuti nemško državno vodstvo tudi potrebo, da je v tem za Evropo težkem in usodnem trenutku v najtesnejšem stiku s svojim italijanskim prijateljem, zunanjim ministrom grofom Ciano. Naloga, ki sta jih v minulosti Nemčija in Italija prevzeli v prostoru svojih skupnih interesov, so bile izvedene z uspehom.

Balkan, za katerega se je nekdanje zdela, da je od usode obsojen služiti posameznim silam kot ognjišče nemirov, je postal danes eden tečajev miru in pokoja v Evropi. Brezvestni poskusi so se vršili v zadnjem času po starem receptu, da bi se balkanske države ponovno spravile v vrtnice vojnih dogodkov, toda ti poskusi se lahko danes smatrajo za propadle, potrebna pa je seveda še nadalje čuječnost.

Italija poskuša skupno s Španijo tudi nadalje zavarovati svoj življenjski prostor v Sredozemskem morju pred napadi in protipravni prisvajalji, zavedajoč se istočasno vloge, ki pripada veliki fašistični Italiji v zboru velesil.

Mussolini se zaradi pomena, ki pripada danes italijanskemu imperiju med nevtralnimi državami Evrope, zaveda svoje odgovornosti ter govori kot glasnik naroda, ki predstavlja danes resnično fronto miru. Na drugi strani sta Nemčija in Rusija v soglasju s prijateljskimi državami odločile, da čim prej dosežeta svoj cilj, to je, da se napravi konec obstoječemu vojnemu stanju. V duhu novega reda v Evropi sta Nemčija in Italija objavili že dober del posla, ter odstranili številne ovire, ki so bile postavljene zaradi nerazumevanja ali zaradi sovraštva na potu k zdravi ob-

Nadaljevanje na 2. strani

novi in prirodnemu redu Evrope. Ta njuna odločnost, da se uredi po tej poti vse najboljše za Evropo, obstoja danes kakor vedno. Odgovornost leži zdaj na drugih, ali želijo dati staremu kontinentu boljše ali pa krvavo usodo.

Italijanska sodba

Rim, 2. okt. AA. (Stefani) komentirajo sklenitev nemško-ruskega pakta, dokazuje »Messaggero« popolno bankrotstvo francosko-angleškega načrta za obkrožitev Nemčije. Ko sta London in Pariz poskušala postati prijatelja Moskve, se ni nikdar govorilo o kakih boljševidnih nevarnostih za evropsko civilizacijo, kakor se danes govori v Londonu in Parizu. Tudi strah panslavizma, ki sta ga objavili francoska in angleška propaganda, ne povzroča v Italiji nobenega vznemirjenja. Treba je posebno naglasiti, da je nemško-ruski pakt povzročil spremembo odnosa med vojskovojevoči se strankami. Stališče Italije je zelo jasno. Njeni odnosi z Rusijo so bili in so tudi sedaj normalni. V ostalem je bila Italija ona država, ki je prva priznala Sovjetsko Rusijo, da ji je bila v borbi proti boljševizmu.

»Giornale d'Italia« pravi, da so vzroki Cianoovega obiska že v sami strukturi italijansko-nemške zveze in v pakih med obema državama. Obisk pomeni novo etapo v skupni nemško-italijanski mirovni politiki, ki se je tako srečno afirmirala na Španskem in še v nekaterih delih Evrope. Najnovejši dogodki v Evropi so sicer to skupno akcijo ustavili, toda Italija je kljub tem dogodkom nadaljevala svoje delo v korist miru, da se vojna omeji. List omenja na to nedavni Mussolinijev govor o jalovosti nadaljevanja vojne, češ da nadaljevanje vojne ne bi ustrezalo ne nemškemu interesu ne koristim drugih vojskovojevočih se držav, že zato, ker si vsi evropski narodi žele, da se vojna čimprej konča. Nemčija je razglasila svoje omejene vojne cilje in je s sodelovanjem Rusije in drugih prijateljskih držav sklenila vojno končati čimprej. Nemčija napoveduje nov sistem v Evropi, ki temelji na zakonitih koristih vseh narodov in misli, da se bo tako ustvarila kar najčvrstejša osnova za mir in za evropsko solidarnost. Takšno akcijo je Mussolini zmerom podpiral, Mussolini želi, da zmaga zdravi in pravi interesi narodov in evropske civilizacije ter je prepričan, da se da nevarnost še preprečiti.

Kaj pravijo v Parizu

New York, 2. okt. s. V francoskih političnih krogih v Parizu izražajo mnenje, da je imel obisk zunanjega ministra Ciana v

Berlinu samo namen, da bi dobili Italija točne informacije o vsebini dogovorov med Nemčijo in Rusijo, ter izražajo prepričanje, da bo Italija še nadalje ostala nevtralna, da bo mogla Nemčijo zalagati z vsem potrebnim vojnim materijalom.

Danes bo važna seja francoske vlade

Pariz, 2. oktobra. br. Ministrski predsednik Daladier je danes dopoldne sprejel španskega poslanika, nato pa novega poljskega ministrskega predsednika generala Sikorskega. Še v dopoldanskih urah je imel konferenco s svojimi ožjimi diplomatskimi in vojaškimi svetovalci.

Kakor napovedujejo listi, bo imela vlada jutri važno sejo v Elizejski palači pod vodstvom predsednika Lebruna. V četrtek dopoldne bo ministrski predsednik Daladier podal daljši ekspoze na seji zunanje-političnega odbora poslanske zbornice, naslednjega dne pa bo govoril v zunanje-političnem odboru senata.

Lloyd George o angleških vojnih ciljih

London, 2. oktobra. b. Vodja angleških liberalcev in bivši ministrski predsednik Lloyd George je objavil odprto pismo, v katerem govori povsem odkrito o angleško-ruski razpravi. Lloyd George se je v tem pismu postavil na stališče, da ne sme imeti Anglija vojnih ciljev, ki bi bili v nasprotju z narodnostnim načelom. Zato Anglija ne sme napovedati Rusiji vojno zaradi ruskega vstopa na Poljsko, kajti od Rusije zasedeno ozemlje je pretežno nepoljsko. Lloyd George pripominja nato dobesedno: »Že meseca marca sem dejal, da ne smemo dati Poljski nobenih jamstev, dokler se ne bomo v tem pogledu sporazumeli tudi z Rusi. Dogodki so mi dali prav.«

Ameriško mnenje

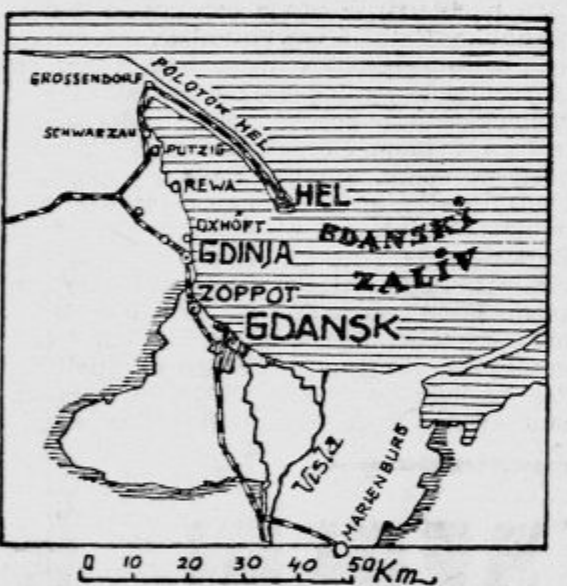
New York, 2. okt. s. V diplomatskih krogih v Rimu mislijo, da je ob priliki obiska zunanjega ministra Ciana v Rimu stavil kancelar Hitler predlog, da bi ministrski predsednik Mussolini postavil Angliji in Franciji mirovno ponudbo. Če bi Anglija in Francija ponudbo odklonili, naj bi potem Italija stopila v vojno na strani Nemčije. V italijanskih političnih krogih izražajo vsled tega zaskrbljenost, da se bo Italija zapletla v vojni konflikt. Italijansko časopisje potrjuje vesti, da bo mirovni predlog obsegal ustanovitev manjše poljske države po vzoru Slovaške, ter sklicanje konference petih veleisl.

Nemci zasedajo Varšavo

V nedeljo popoldne so vkorakale v poljsko prestolnico prve nemške čete — Predaja junaške posadke polotoka Hela

Berlin, 2. oktobra. AA. (DNB) Vrhovno vojaško poveljstvo poroča:

Včeraj dopoldne so prve nemške čete vkorakale v Varšavo. Incidentov ni bilo. Zasedba Varšave je končana. Poslednje

gnezdo poljskega odpora je polotok Hel, kjer so kopne in pomorske ceste izvršile naskok. Šef poljske vojske morarice admiral Unruh in 4.000 vojakov bo danes dopoldne odločilo orožje.

Moscicki še ni odpotoval

Bukarešta, 2. oktobra. AA. Vesti, ki so jih razširile tuje radijske postaje o odhodu bivšega predsednika poljske republike Moscickega iz Rumunije ne odgovarjajo resnici. Moscicki se nahaja v Bikaču.

Curli, 2. okt. br. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Beograda, da je včeraj in danes več bivših poljskih politikov prekorajlo rumunsko-jugoslovansko mejo. Med drugim je prišla preko meje tudi soproga maršala Rydzja. Noben od teh beguncev pa ni ostal v Jugoslaviji, marveč so takoj nadaljevali pot v Francijo. Bivši predsednik poljske republike Moscicki je

Letalske bitke nad Siegfriedovo črto

V noči od nedelje na ponedeljek so se nad Berlinom in Potsdamom pojavila angleška izvidniška letala

Pariz, 2. oktobra. AA. (Havas) Francoske čete so ostale večerjajši dan in preteklo noč na svojih dosedanjih postojankah in zavzele defenzivno stališče. Nasprotnik je izbral mrak za napad. Toda njegove patrulje, ki so se skušale približati francoskim črtam, so v nekaterih odsekih zašle v zasedo in so Francozi ujeli več nemških vojakov. Francoske čete so utrdile svoje postojanke na novih črtah. Na umiku je sovražnik skušal postaviti več min, posebno v Warndtskem gozdu. Pokrili smo več kot 3.000 min, ki niso eksplodirale. Na prostoru 70 km² so Nemci postavili okoli 6.000 bomb. Večina teh bomb je eksplodirala že pri intenzivnem francoskem topniškem obstreljevanju.

London, 20. oktobra. AA. (Havas): Vojaški strokovnjak lista »Yorkshire Post« pravi, da so dosedanje vojaške operacije na zapadni fronti pokazale premoč taktike generalisima Gamelina nad nemško taktiko. Gamelinova taktika sestoji v tem, da prevzamejo francoske čete iniciativo in

prisilijo Nemce k obrambi in umiku. Gamelin je takoj sprevidel, da bodo Nemci skušali izrabiti prednosti terena med Luksemburgom in reko Saar, zato je s svojo ofenzivo že vnaprej onemogočil nameravane operacije in zavzel prostor v obliki trikotnika, ki služi zdaj francoskim četam kot odlično izhodišče za nadaljnje operacije.

Nemško poročilo

Berlin, 2. okt. AA. Vrhovno vojaško poveljstvo poroča:

Na zapadu smo krajno delovanje topništva in izvidnih oddelkov. Vzhodno od Paderborna smo sestrelili neko angleško izvidno letalo.

Angleži nad Berlinom in Potsdamom

London, 2. okt. s. Letalsko ministrstvo objavlja: Angleška izvidniška letala so izvršila več novih uspešnih izvidniških pole-

tov, tako podnevi kakor tudi ponoči. V nočnem poletu so angleška letala preletela Berlin in Potsdam. To je prvič, da so se angleška letala pojavila nad Berlinom.

Spopad med 11 francoskimi in 15 nemškimi letali

Pariz, 2. okt. s. V zračni bitki nad Siegfriedovo črto se je včeraj spoprijelo 11 francoskih izvidniških in lovskih letal s 15 nemškimi. Francozi so izgubili tri letala, Nemci pa pet. Francoska letala so napravila važne fotografske posnetke.

Pet angleških letal v boju s 15 nemškimi

London, 2. oktobra. AA. (Havas) Ministrstvo za informacije poroča naslednje podrobnosti o nedeljskem angleško-nemškem letalskem spopadu nad Siegfriedovo črto. Angleški letalci so dobili nalog, naj izvršijo ogled nad neko zavarovano točko ob Saari. Navzlic hudemu ognju nemških protiletalskih baterij se je letalom posrečilo prodrati skozi ognjeni zid. Ko so prodra na nemško ozemlje in so bila v višini čez 6.500 m, je vodja eskadrile opazil 9 lovskih letal znanke »Messer Smith«, ki so prihajala iz obkroževatelja letala 500 m nad angleškimi letali. Na desni strani se je pojavilo še šest nemških letal, ki so napadla angleško eskadrilo. Toda izvidniška naloga je morala biti izvršena in je nicaar ni smelo ovirati. Zato so angleška letala nadaljevala let. Takoj ko se je borba začela, je postala sovražnikova taktika jasna. Nemška letala so se razšla iz formacije ter začela obstreljevati angleška letala drugo za drugim. Streljanje je trajalo 35 minut. Zbita so bila tri letala, eno pa je bilo prisiljeno spustiti se. Od 11 članov posadke teh letal se je 8 rešilo s padobrani. Vodja eskadrile je ostal sam ter nadaljeval svoj let v ciklaku, da bi se izognil koncentriranemu ognju sovražnih letal. Ves čas je strojnica njegovega aparata silila palati na sovražna letala. Prvo nemško letalo je bilo zadeto ter je strmoglavilo v plamen. Strojnica je zadelo tudi drugo nemško letalo ter je padlo tudi to. Ostalih 13 nemških letal je opustilo nadaljnjo borbo. Ko se je angleško letalo spustilo, je eno krilo zadelo ob zemljo ter se je aparat vzgal. Šef angleške eskadrile je bil prejeljan v bolnico lahko ranjen.

6.000 nemških min razstreljenih

Pariz, 2. okt. s. Francoske čete so zatise na zapadni fronti izrabile za razstreljevanje nemških min. V zadnjih dveh dneh je bilo razstreljenih 6000 min.

Novi vpoklici v Angliji

London, 2. oktobra. AA. (Reuter) Snoči je bila v zvezi z vpoklicom angleških državljanov med 20. in 22. letom starosti izdana proklamacija kralja. Ta nova mobilizacija bo povečala stanje armade za 250.000 mož. Od tega jih bo 8.000 uvrščenih v mornarico, 14.000 pa med letalce.

50 nemških divizij na zapadni fronti

Pariz, 2. okt. s. Vojaški poročevalci »Petit Parisien« cenijo, da imajo Nemci na zapadni fronti sedaj zbrani približno 50 divizij.

Danes bo govoril Chamberlain o nemško-ruski paktu

London, 2. okt. s. Na vprašanje vodje opozicije Attleeja, ali more podati izjavo o nemško-ruskih odnosih, je izjavil ministrski predsednik Chamberlain, da namestnik podati izjavo o tem predmetu v parlamentu jutri.

Nemčija zaprla mejo namur Nizozemski

Amsterdam, 2. okt. s. Nemška vlada je danes docela nepričakovano zaprla mejo namur Nizozemski. Nemški vojski so dobili strog nalog, da se ne smejo približati nizozemski meji več kakor 100 m zlasti pa jim je prepovedano zdrževati kakršnekolik stike z nizozemskimi vojniki in obmejnimi stražniki. Zapor meje je bila odredjena davi ob 5. Obmejno prebivalstvo je bilo zaradi tega skrajno presenečeno, ker je bil doslej tako zvan mali obmejni promet docela neoviran. Prehod čez nemško mejo je dovoljen z rednimi potnimi dokumenti samo pri Laneburgu.

Tiso Hlinkov naslednik

Bratislava, 2. oktobra. AA. (DNB). Včeraj je bilo v Trenčinu veliko zborovanje slovaške ljudske stranke. Na zborovanju je bil ministrski predsednik msgr. Dr. Tiso soglasno izvoljen za naslednika pokojnega Hlinka. Dr. Tiso je imel ob tej priliki velik govor, v katerem je pojasnjeval razvoj slovaške politike v toku zadnjega leta. Posebno je naglasil svoj obisk pri Hitlerju meseca marca ter dejal, da ima slovaški narod v Hitlerju prijatelja in zaščitnika. Slovaška je izvršila samo navadno dolžnost hvalčnosti, ko je naročila slovaškim četam, naj se boro ramo ob rami z nemškimi četami, ki je Hitler pozval svoj narod, naj z orožjem brani in zavaruje svoje življenjske pravice Slovaška predstavlja danes z Nemčijo nerazdeljivo enoto, na kateri se bo osnovala nova Evropa in boljša pravica. Slovaški narod bo ostal vedno zvest Hitlerju in nemškemu najhu.

Na koncu svojega govora je dr. Tiso razložil načela, na osnovi katerih slovaški narod želi urediti svoje politično življenje. Slovaški narod noče vedeti za preživele in zastarele parole liberalizma in drugih struj, ki slonijo na liberalizmu, temveč želi urediti državo v duhu nove Evrope. Država mora služiti narodu, stranka pa mora kot predstavnica naroda izvesti vzgojo naroda in razviti državno življenje.

Tuka postane predsednik slovaške vlade

New York, 2. okt. s. Iz Bratislave poročajo, da bo še tekom tega meseca prišlo do važne spremembe v sestavi slovaške vlade. Po nemški želji naj bi prevzel predsedstvo vlade sedanjí notranji minister Dr. Tuka.

Naša poročila po polnoči

Okrog mirovne ponudbe

Ugibanja o posredovalni vlogi Italije in Hitlerjevih predlogih Angliji in Franciji

Bruselj, 2. okt. br. Danes je belgijsko katoliško glasilo »La libre Belgique« objavilo daljši članek o nemških mirovniških ponudbah, ki so jih napovedali pred dnevi z znano uradno izjavo ruske in nemške vlade. V prvih točkah se list strinja z dosedanjimi informacijami o teh predlogih, a dodaja jim tudi nekatere nove, ki so v mednarodnih političnih krogih vzbudili nemalo pozornost.

Po teh vesteh bodo Nemci zaveznikom predlagali:

1. Ozemlje, na katerem so Poljaki v absolutni večini, naj se združi v novo neodvisno poljsko državo, ki bi ji Nemčija zagotovila tudi svoboden izhod na Vzhodno morje.
2. Češko-moravski protektorat naj se izpremeni v neke vrste neodvisno republiko.
3. Anglija naj z zadostnimi krediti omogoči Nemčiji, da spremeni svojo sedanjo vojno industrijo v industrijo drugih pahog.
4. Izvede naj se popolna razorožitev po sporazumu, ki naj se doseže na posebni mednarodni konferenci.

Pred sestankom rajhstaga

Berlin, 2. oktobra. o. United Press poroča, da se bo nemški državni zbor sestel v Krollovi operi v petek ali pa v soboto. Mussolini bo poslal na Hitlerjevo prošnjo kot posrednik Angliji in Franciji formalen poziv za sklenitev miru. Če bo odklonjen, bo Hitler o tem obvestil nemški državni zbor ter obenem obrazložil stališče Nemčije glede na novi položaj. Mussolini bo poslal svoj poziv zapadnim veleislama takoj po povratku zunanjega ministra Ciana v Rim.

Virginio Gayda o stališču Italije

Rim, 2. okt. br. V nocojšnjem »Giornalu d'Italia« je direktor Virginio Gayda objavil uvodnik, v katerem razpravlja o rezultatih Cianovih razgovorov v Berlinu in o stališču, ki ga bo Italija sedaj zavzela do Nemčije na eni ter Anglije in Francije na drugi strani glede na nove momente v razmerju med njimi. Med drugim pravi Gayda: Italija se bo držala linije, na kateri bo lahko upoštevala nemške interese, ki pa bo tudi v skladu z interesi drugih vojskovojevočih se sil.

Berlin, 2. oktobra. z. Nemški listi so glede razgovorov grofa Ciana z nemškimi državniški zelo rezervirani. Le »Frankfurter Zeitung« izraža upanje, da Italija ne bo odklonila nadaljnjega sodelovanja, edini izmed vseh listov pa le današnja oficiozna »Montags-Zeitung« spominja Italijo na nemško-italijanski vojaški pakt. V berlinskih nevturalnih krogih dvomi, da bi Italija prevzela posredovanje na račun Nemčije na osnovi Hitlerjevih predlogov.

Angleške informacije

London, 2. oktobra. z. Snoči je angleški radio objavil vesti, ki so razširjene v mednarodnem tisku o domnevnih Hitlerjevih mirovniških predlogih. Po teh vesteh bo Hitler predlagal, naj se takoj ustavi vse

Bivši poslanci ne volijo v senat

Beograd, 2. okt. a. Ker vlada nejasnost glede nekaterih določil zakona o volitvah senatorjev, je pravosodni minister podal na podlagi čl. 48 tega zakona tole avtentično razlago:

1. Ker je narodna skupščina razpuščena z ukazom kr. namestnikov z dne 26. avgusta t. l., je mandat poslancev prenehal pravno obstajati. Kadar poslanec izgubi to lastnost po zakonu in kadar ne more vršiti več te svoje glavne pravice, tudi ne more vršiti postranskih pravic, ki so združene s poslanskim mandatom. Če so poslanci že prišli v volilne sezname za volitev senatorjev, lahko upravna oblast ali pa prizadete osebnosti zahtevajo pri pristojnih sodiščih popravke seznamov v tem smislu, da se iz seznamov črtajo osebe, ki so bile medtem zaradi razpusta narodne skupščine izgubile volilno pravico. Tako bodo okrožna sodišča na navedeni način popravila vo-

sovačnosti in sklicke konference petih veleisl, to je poleg onih držav, ki so se delovale na monarkovski konferenci, se Rusija, ki naj bi razpravljala o vseh spornih vprašanjih v Evropi. Nemčija bo zahtevala samo vrnitev kolonij, dočim bo na drugi strani zopet svetovno izjavila, da v Evropi nima več nobenih teritorialnih zahtev. Italija bi na tej konferenci postavila svoje znane zahteve Franciji glede Tunisa, Korzike in Džibutija, Rusija pa bi reklamirala svoje pravice na Baltiku. Kot protikoncesijo bi Nemčija ponudila razorožitev in nenapadni pakt, ki naj bi zagotovil mir za dolgo dobo. Če pa bi Anglija in Francija te ponudbe odklonili, potem bosta po mnenju nemških krogov sami odgovorni za nadaljevanje vojne.

V oficijelnih londonskih krogih izjavljajo, da ne morejo zavzeti svojega stališča glede teh predlogov, dokler jim ne bodo uradno sporočeni. Če se bo to zgodilo, jih bodo proučili, že sedaj pa izjavljajo, da ni misli na to, da bi Anglija in Francija sprejeli take Hitlerjeve predloge. Anglija in Francija nista šli v vojno zaradi Poljske, temveč se bosta borili tako dolgo, dokler ne bo odstranjena sleherni nevarnost, ki sedaj ogroža Evropo. Brez tega je vsak mir nemogoč. Položaj je danes tak, da je Nemčija lahko odločala o začetku vojne, toda miru ne bo diktirala ona, marveč drugi.

58. francosko vojno poročilo

Pariz, 2. okt. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je objavilo nocoj naslednje 58. vojno poročilo: Odbiti so bili lokalni napadi sovražnika južno od Saarlouisa in na področju vzhodno od reke Saare. Vzhodno od Saare je nemško topništvo obstreljevalo neposredno zaledje francoske fronte, v katerem leži več nemških krajev.

Estonska bo danes ratificirala pogodbo z Rusijo

Tallin, 2. okt. br. Danes popoldne so imeli zunanje-politični in obrambni odbori obeh estonskih zbornic skupno sejo, na kateri je zunanji minister Selter poročal o svojih pogajanjih v Moskvi in o političnem pomenu najnovejših pogodb z Rusijo. Vrhovni poveljnik estonske vojske general Leidoner je z vojaške plati osvetlil zlasti pogodbo o vzajemni pomoči in še posebej določbe o ruskih pomorskih in letalskih oporiščih na estonskem ozemlju. Odbori so po daljši debati soglasno sprejeli resolucijo, da je treba estonsko-rusko pogodbo odobriti in takoj ratificirati. Kakor zatrjujejo poučeni krogi, bo pogodba ratificirana že jutri s posebnim dekretom predsednika republike.

Hitlerjev proglas Poljakom

Kodan, 2. okt. br. »Berlinske Tidende« objavlja vest svojega posebnega poročevalca iz Berlina, da bo Hitler s posebnim letalom še pred napovedanim zasedanjem državnega zbora odpotoval v Varšavo in tam izdal proklamacijo na poljski narod.

Hrvatski gospodarski svet

Zagreb, 2. oktobra. o. Merodajni hrvatski krogi delajo sedaj za ustanovitev gospodarskega sveta banovine Hrvatske, ki naj bi se intenzivno bavil z vsemi aktualnimi gospodarskimi zadevami.

Iz orožniške službe

Zagreb, 2. okt. o. Za adjutanta poveljnika orožniške brigade v Zagrebu je bil imenovan orožniški kapetan I. klase in komandir orožniške čete v Mariboru Davorin Mavrič. Služil je nad 5 let v Mariboru in je bil med prebivalstvom zelo priljubljen.

Iz gozdarske službe

Beograd, 2. oktobra. p. Minister za gozdove in rudnike je na osnovi čl. 12 uredbe o prenosu imovine verskega zaklada katoliške cerkve v last in upravo ljubljanske škofije postavil na razpoložanje naslednje uradnike iz gozdarske službe: pristava inž. Stanka Mazija in inž. Mariana Klarinaja pri direkciji v Ljubljani, tehniško manipulantko Angelo Černivec-Belavcevo pri direkciji v Ljubljani, šumarja Toma Majerja pri šumski upravi v Kostanjevici, pomožnega tehniškega manipulanta Dragotina Petroša pri šumski upravi na Bledu, podšumarja Leopolda Jelinciča v Bohinjski Bistrici in pomožno tehniško manipulantko Kristino Ogrisovo na Bledu.

Kardinal Mundelein umrl

Chicago, 2. oktobra. br. Davi je tu umrl nadškof in kardinal Mundelein. Snoči ga je zadel srčna kap.

Vremenska napoved

Zemunska: Toplejše in pretežno oblačno v zapadni, delno oblačno pa v vzhodni polovici. Ponekod dež.